

Lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle, 2.5.2024

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf

SRR 2/2024 rd statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2025—2028

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf tackar för möjligheten att ge ett utlåtande angående statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2025-2028.

FSS fördömer starkt de åtgärder som påverkar studerande negativt. Dessa innefattar förändringarna i kostnadsfriheten på andra stadiet, förflyttandet av studerande från det allmänna bostadsbidraget till studiestödets bostadstillägg samt en förhöjning av mervärdesskatten.

Kostnadsfriheten på andra stadiet har varit livsviktig för studerandes möjligheter att slutföra examen. I och med att de planerade förändringarna strävar efter att begränsa kostnadsfriheten till slutet av det läsåret som den studerande fyller 18 år, äventyras lika möjligheter för alla att rent ekonomiskt klara av andra stadiet. Förändringen är ett steg bakåt och skapar ojämlikheter i och med att prestationsförmågan delvis kommer att bero på ekonomiska möjligheter att införskaffa nödvändigt material. Detta ökar dessutom risken för avhopp på andra stadiet avsevärt.

I dagens läge används allt mindre fysiska böcker, och undervisningsmaterialet finns allt mer i elektronisk form. Att gå tillbaka till den tidigare modellen där studerande själva står för studiematerialet är till följd av detta högst problematiskt. Idag handlar det om datorer och licenser, snarare än fysiska böcker man kan köpa begagnade för en billig slant eller arva av äldre syskon.

Kostnaderna är med andra ord mycket högre idag än tidigare. Hur skall dessa unga studerande på andra stadiet, och i synnerhet de som inte får hjälp hemifrån, ha de ekonomiska medel som krävs för att slutföra examen?

Vidare är det inte att föredra att kommunerna själv bestämmer ifall de står för kostnaderna, eftersom detta löper risken att skapa regionala ojämlikheter.

Utöver förändringarna i kostnadsfriheten på andra stadiet är planen att flytta studerande tillbaka till studiestödets bostadstillägg. Detta innebär en avsevärd minskning i bostadsbidragets storlek för studerande, speciellt för de som studerar i större städer där hyrorna är på en klart högre nivå. Inte nog med att studerandes försörjning lider under studiemånaderna, utan studerande kommer i och med förändringen inte att kunna få bostadstillägget under sommarmånaderna då de flesta skolor är stängda. Hur skall dessa studeranden kunna betala sin hyra under sommaren då de varken får studiestöd eller dess bostadstillägg? Det mest tänkbara scenariot är att majoriteten av studerande säger upp sin lägenhet inför

sommaren och söker en ny till hösten, vilket inte enbart medför arbete och stress för studeranden, utan även för hyresvärdar.

Vidare planeras den allmänna mervärdesskatten att höjas från 24% till 25,5%. Även om detta i teorin kan anses drabba hela befolkningen är det självklart att de minst bemedlade drabbas hårdast, eftersom en större andel av deras inkomster går till livsmedel och liknande basbehov.

FSS fördömer starkt ovannämnda åtgärder och kräver att kostnadsfriheten på andra stadiet behålls i sin nuvarande form, samt att studerande fortsättningsvis hålls inom ramarna för det allmänna bostadsbidraget.

Cecilia Huhtala, puheenjohtaja / ordförande

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS

Tilläggsinformation

Poliittinen asiantuntija / politiskt sakkunnig Simon Blomfelt,
simon.blomfelt@skolungdom.fi

VNS 2/2024 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025-2028

Finlands Svenska Skolungdomsförbundet FSS rf kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028.

FSS tuomitsee jyrkästi opiskelijoihin negatiivisesti vaikuttavat toimenpiteet. Näihin kuuluvat toisen asteen maksuttomuuden muutokset, opiskelijoiden siirtäminen yleisestä asumistuesta opintotuen asumislisään sekä arvonlisäveron korottaminen.

Toisen asteen maksuttomuus on ollut elintärkeää opiskelijoiden mahdollisuuksille suorittaa tutkinto. Koska suunnitelluilla muutoksilla pyritään rajoittamaan maksuttomuus siihen lukuvuoteen loppuun, jonka aikana opiskelija täyttää 18 vuotta, vaarantuvat kaikkien yhtäläiset mahdollisuudet selviytyä toisen asteen opinnoista taloudellisesti. Muutos on askel taaksepäin ja luo eriarvoisuutta, koska opiskelusuorituksiin vaikuttaa osittain taloudelliset mahdollisuudet hankkia tarvittavia materiaaleja. Tämä lisää myös merkittävästi keskeyttämisriskiä toisella asteella.

Nykyisin käytetään yhä vähemmän fyysisiä kirjoja, ja oppimateriaali on yhä enemmän sähköisessä muodossa. Paluu aiempaan malliin, jossa opiskelijat itse maksavat opiskelumateriaalin, on tästä johtuen erittäin ongelmallista. Nykyään kyse on tietokoneista ja lisensseistä, eikä fyysisistä kirjoista, joita voi ostaa käytettyinä edullisesti tai periä vanhemmilta sisaruksilta. Toisin sanoen kustannukset ovat nykyään paljon korkeammat kuin ennen. Miten nämä nuoret toisen asteen opiskelijat, erityisesti ne, jotka eivät saa apua kotoa, saavat taloudelliset resurssit suorittaakseen tutkinnon?

Lisäksi ei ole suotavaa, että kunnat päättävät itse, kattavatko ne kustannukset, koska tämä voi luoda alueellista epätasa-arvoa.

Toisen asteen maksuttomuuden muutosten lisäksi suunnitellaan opiskelijoiden siirtämistä takaisin opintotuen asumislisään. Tämä tarkoittaa opiskelijoille huomattavaa asumistuen koon pientymistä, erityisesti niille, jotka opiskelevat suuremmissa kaupungeissa, joissa vuokrat ovat selvästi korkeammalla tasolla. Opiskelijoiden toimeentulo ei kärsi ainoastaan opiskelukuukausien aikana, vaan opiskelijat eivät voi muutoksen myötä saada asumislisää kesäkuukausien aikana, kun useimmat koulut ovat kiinni. Miten nämä opiskelijat voivat maksaa vuokransa kesällä, kun he eivät saa opintotukea tai sen asumislisää? Todennäköisin skenaario on, että suurin osa opiskelijoista sanoo irti vuokrasopimuksensa kesäksi ja etsii uuden syysksi, mikä ei aiheuta vain työtä ja stressiä opiskelijoille, vaan myös vuokranantajille.

Lisäksi suunnitellaan yleisen arvonlisäveron nostamista 24 prosentista 25,5 prosenttiin. Vaikka tämä teoriassa voisi vaikuttaa koko väestöön, on selvää, että vähävaraiset kärsivät eniten, koska suurempi osa heidän tuloistaan menee elintarvikkeisiin ja muihin perusmenoihin.

FSS tuomitsee jyrkästi edellä mainitut toimenpiteet ja vaatii toisen asteen maksuttomuuden säilyttämistä nykyisessä muodossaan sekä opiskelijoiden pitämistä yleisen asumistuen piirissä.

Cecilia Huhtala, puheenjohtaja / ordförande

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS

Tilläggsinformation

Poliittinen asiantuntija / politiskt sakkunnig Simon Blomfelt,
simon.blomfelt@skolungdom.fi